

FIKİRLER

İZMİR HALKEVİ DERGİSİ

Abit Elder

İÇİNDEKİLER

Milletlerin Korunma ve Yükselme Kanunları . . .	Rahmi Balaban
Orta Oyununun Tarihine bir bakış . . .	K. Kâmil Aktaş
Er Yatağı (şiir) . . .	Ziya Sarıkartal
İzmir Tarih Üzerinde Araştırmalar . . .	A. Zeki Ökmen
Bir Yakayı Süsleyen Menekşeye (şiir) . . .	Süleyman Sevgel
Elesgerin Neşredilmemiş Şiirleri . . .	Hikmet Dizdaroğlu
Yalnız Sen (şiir) . . .	İbrahim Yurdören
Terzi Teşkilâtı . . .	Makastar Sami Sili
Bozdağ . . .	Mahmut Özey
Ey Peri (şiir) . . .	Aziz Coşkun
Baharı Beklerken (şiir) . . .	Haşim Neşri
Hatıra (şiir) . . .	Macit Aray
Ege (şiir) . . .	Ferit Ragıp
Efsane (şiir) . . .	Kemal Göksel
İzmir Milli Kütüphanesi . . .	Behzat Minez

Halkevi Postası

İzmir Halkevinde Bir Aylık Çalışma

Yapılan iş	Tarihi	Gelenler
Halkevi Salon Orkestrasının yıldönümü konseri	24-2-1946	650
Halkevleri Yıldönümü töreni	23-2-1946	650
Balo	21-2-1946	350
Temsil Halkevi ekibi	24-2-1946	550
" Asansör "	16-3-1946	367
" Buca "	9-3-1946	530
Yurt gezisi Resim sergisi	24-2-1946 dan	
Mandolin Konseri	20-3-1946 tarihine kadar	6189
	2-3-1946 ve	1050
Şehir Orkestrası konseri	2-3-1946 tarihlerinde	
Mandolin konseri	17-3-1946	405
	21-3-1946 ve	609
	22-3-1946	570
İngiliz çocukları resim sergisi	21-3- 946 dan 24-3- 946 tarihine kadar	976

Fikirler

Adres : Halkevi Fikirler Dergisi — İzmir

SAYI : 310 — 311

1 Nisan 1946

MİLLETLERİN KORUNMA VE YÜKSELME KANUNLARI

Rahmi BALABAN

Bir milletin (Korunma ve yükselmesi) için birinci şart:

Bulunduğu tabii muhitte kaya ve çınar gibi yerleşerek karınca gibi çalışıp toprağın üst ve alt zenginliklerinden en çok randıman almak.

İkinci şart: diğer milletlerle münasebetlerde:

a) Onları kendisine zarar vermiyecek halde tutmak.

b) Onları kendisine faydalı hale getirmek. Menfaat birliği sağlamak. (karşılıklı faydalama) yerine (somürme) zihniyeti ile dir ki bir millette (içtimai ben), diğer milletler zararına büyür: Emperyalizm, hayat sahası, geopolitik saha... Hep aynı şeylerdir.

Üçüncü şart: Aydın sınıf ile yığın arasındaki münasebet:

İdare eden aydın sınıf, yığına inip onu adım adım yüksetmeği bilmelidir. Bu, herhangi bir yeniliği, milli tarihin orantısı halinde öne sürebilmekle olur. Yığından aşırı yenilik istenebilirse, azını da benimsetmemek tehlikesi baş gösterir.

Cemiyetin yükselmesi: (belirsiz mütecanislik) den (ahenkli gayri mütecanisliğe) doğru gitmek iledir. İlk basit cemiyetler: mütecanistir. Herkes hemen her işi yapar.

Nüfus ve ihtiyaç arttıkça, iş bölümü ve gayri mütecanislik de artar. Ancak iş bölümünün artması ile genel dayanışmanın da artması gerektir. Uzviyette de bu, böy-

lerdir: Her uzuv, ayrı hizmet görür, fakat hepsinin amacı: şahsın hayatını korumaktır. Bu takdirde cemiyeti yükselten ve işe sevkeden: (ihtiyaç) olmuş olur. Yalnız ileri bir iş bölümü olunca, iş grupları, sanatlar arasında: Bir menfaat birliği, bir sıkı içtimai Organizasyon, bir merkezileşme lâzımdır. Çünkü her iş grubunun en üst tutacağı amaç: vatan ve millet menfaatıdır. Hepsi bu (yüce menfaat) da birleşmelidir.

Önemli mesele: Merkezileşme zarureti karşısında, ferdi hürriyete ne kadar pay ayrılmalıdır? meselesidir. Burada (aynı zamanda iki hareket) var. Biri ayrımlaşma, diğeri yaklaşıma.

Bu iki hareket arasında en uygun gelecek nisbeti bulabilmek için çözüm yolu: her millet kendi içtimai müesseselerinin gelişmesini izlendirebilmesidir. Devlet adamlarının, içtimai orkestra şefliği bu işte belli olur.

İçtimaiyatçı Waxweiler bunu üç unsura ayırır:

1) Bütün ferdlerin kanuna ve bir şef otoritesine gönül arzusile itaat etmeleriyle meydana gelmiş disiplin: içtimai merkezileşme.

2) Otoritenin mertebeliştirilmesi ve otorite derecesinin mes'uliyet derecesile ayarlanması: İçtimai iç ayrımlaşma,

3) Her ferde en müsteid olduğu işi verme. İş bölümünü buna göre yapabilme: içtimai dış ayrımlaşma.

L. Weber bir cemiyetin yükselmesini:

Teknik faaliyet ile fikrî faaliyetin münavebe kanununda görür.

İçtimai yükselme kanununu tarihçi L. Kazmiyan. (Modern İngiltere) eserinde şöyle gösterir: Bir milleti yaşatan ve yükselten en önemli âmil, içinde bulunduğu tabii muhit şartlarını; içtimai iktisadî siyasî alhâki şartlarla en iyi intibaklaştırmamıştır. İngiltere bu intibakı sağlamak üzere iki yol güden, Deney, koordinasyon.

Beşer tarihinde İngiliz ampirizmi, deneyciliği eşsizdir. Bir İngiliz, bir tahtaya basacağı zaman, bir ayağını kaldırır, tahtaya bakar, Sonra ayağının ucu ile tahtaya hafifce basar; biraz daha biraz daha... Etki ve tepkileri deneye deneye bir işde en iyi şekli bulur. İngiliz ruhuna göre en iyi şekil (Pratik kıymet) tir. Hem de yalnız endüstri alanında değil politika hukuk, ahlâk... sahalarında da ölçüsü budur.

Hususi intibak yollarındaki cehdlerine ilâveten ve hatta bu cehdler yerine; koordinasyon, düzen, vasıtaları gayelere göre ayarlama işine de çok dikkat ederler. Fertlerin hususi iş ve menfaatlerini, kamu faydası amacile ayarlarlar. Yükselme kanununun belirgin vasfı da budur.

Kamu faydası önünde ferdin teşebbüs ve hürriyetinin azlığı ve çokluğu: İçtimai mutluluğun ve sıkıntıların kaynağı işte budur. buna (İçtimai özne ve ahenk) meselesi denilir. İçtimai hastalıkların çoğu bu muvazenenin bozulmasından ileri gelir.

a) Aşırı merkezilik olursa fert veya guruplar, ihtiyaçlarına göre iş tevzii yapamazlar. Çeşit ve ayrımlaşım azlığı olur.

b) Şahsî teşebbüslere aşırı hürriyet verilirse, iş, kamuya faydalı bir şekilde yapılamayıp birçok yıkımlara sebep olur.

İçtimaiyatçı (Lilinfeld) ile Virkof bütün hastalıkların kaynağını: Bir organın aşırı veya haddinden az çalışmasında ve yahut kendine ait olmıyan zararlı şey meydana getirmesinde görmektedirler.

Bir cemiyetin ölüm ve dirimi, fertlerinin genel refah ve saadet karşısındaki durumlarına, Millî duygularına bağlıdır.

Ticaret şirketlerinde, rüstlerde, kartellerde ise: Tek başına olunca ile şirket ara-

sındaki menfaat farkına göre ağıdırır. Tek başına çalışma daha çok menfaat temin ediyorsa şirket yaşamaz.

— (Yaşamak arzusu) şahsî mi, içtimai mi?

(İnsan, çocuklarının yeme içmesini, sadetini kendisindekine tercih eder. Demek ki insan, yalnız kendi için yaşamıyor. İnsan ruhunun derniliklerindeki bu duygu karşısında fertciler ve materyalistler ne derlerse desinler insanda bu fedakârlık duygusu var.

İçtimai vazife ile şahsî vazife arasındaki çatışım ayrı bir mes'eledir.

Teknik mi yoksa hümanizm denilen hasbi kültür mü önemli? meslesi buraya girer. Aşırı uzmanlık (İhtisas), içtimai kültürü ve zekâyı zayıflatır. Yalnız ihtisası içindeki işi yapar. Başka işe tam aklı ermez. Teknik ile hümanizm ahenkleştirilemezse, teknik kefesi ağıdırır, demokrasi memleketlerinde, böyle teknikçiler içtimai iş başına gelince —ki rejim icabı geleceklerdir— zekâları, o içtimai işle mütenasip eyim ve yön alamaz; dalkavuklarının elinde oyuncak olurlar. Hatta içtimai muvazenenin bozulmasına bile sebep olabilirler.

İşlerin bozuk gitmesine her zaman sebep, (nazariyecilik değildir. İçtimai, iktisadî, ahlâki bozulmalara, eşırı nazariyecilik ve aşırı ihtisas düşkünlüğü de sebep olabilir.

Şüphesiz ki şahsın kendisi için mühim olan: Humanizm ve içtimai işler değil mütehasıs bir işçi olmaktır. Ama cemiyet için öteki mühimdir

Şunu bilmeliyizki hem kuvvetli teknikçi, hem içtimai işleri kuvvetli kavrayıcı yoktur.

Asıl iş: Genel kültür müesseselerine iş ve tekniği ahenkli katabilmek kadar; iş ve teknik müesseselerine de hasebî ve genel kültürü sağlam yerleştirebilmektir. Teknik ve hasebî bilgi, hayatın iki kanadıdır. İnsanlık ikisinden de nasibini ahenkli almaktadır. Bunun içindir ki Batı memleketlerinde meselâ benim tahsilde bulunduğum Cenevre'de, bildiğimiz Üniversiteden başka bir de (Halk Üniversitesi) vardır. Bunun dersleri, Cenevre Ticaret Okulu binasında

Sahne hayatımız

ORTA OYUNUNUN TARİHİNE BİR BAKIŞ

KEMAL KÂMİL AKTAŞ

Millî oyunlarımızdan Orta oyunu Zuhurî kolu adı altında asırlarca oynanmış, Osmanlı türkleri devrinde kavuklu erkekler, feraca ve yaşmaklı kadınlar ile o günki hayatı yaşatan karakteristik bir oyun olmuştur. Müverrihler Orta oyunu hakkında iki nokta etrafında toplanıyorlar. Bir bakıma göre; Karagöz Şeyh Güşteri meydanını aydınlatan meş'ale ile münevver perdeden inerek ortaya çıkmış bir orta oyunu olmuş, Şeyh Güşteri meydanının karagözü orta oyununda (nekre) tipini yaratmış, Karagözün başındaki ışırlak nekrenin başındaki kavuk olmuştur. Son zamanlara kadar orta oyununun komiğine (nekre) denir, nekrenin karşısındaki hacivadı temsil eden tipe de peşekâr denirdi. Sultan Mahmut devrinde Osmanlılar kavuğu bırakıp fes giymeğe başladığı vakit orta oyununun nekresine kavuk bir tip olarak kalmış, kavuğun tek başda kalışından (nekre) ye kavuklu denmek, o devirden kalma bir lakap olmuştur. Son devrin Orta oyuncusu küçük İsmail efendi merhum; hatırat efterinde peşekar tabiriâi yine Sultan Mahmut devrinde Mısır çarşılı Şükrü efendinin çıkardığını yazmakta, ondan evvel peşekara (çelebi) denildiğini işaret etmektedir. Or-

geceleri verilirdi. Dersler, humanizm ve hasebî bilgilerdi.

Tahsil deyince Ortaçağ, yalnız hasebî bilgi anlardı. Zamanımızda ise yalnız tekniktir, gibi anlaşılmaya doğru gidiliyor. İkisi de sakattır. Şüphesiz ki yirminci yüzyıl: Teknik devridir. Ancak hasebî bilgi ve hümanizm noksanlığı, bu tekniği; yapıcılıktan ziyade yıkıcılıkta kullandırır. Bunun en açık örneği: bugünkü dünyanın halidir.

R. B.

ta oyununun ikinci bir icad şeklini de şöyle söylerler. Kanunî Sultan Süleyman zamanında delileri meşğul etmek için Süleymaniye camisi civarında bir meydanlıkta halk toplanır, görünmeyen bir cihetten sıra ile ve birbiri arkasına çıkagelen oyuncular, davul zurna ile ortaya gelir, bu yüzden oyuna (Zuhurî kolu) denirmiş. Zuhurî kolunda (nekre) ile çelebi karşı karşıya gelir herkesi gülmeden kırar geçirirlermiş. O devirde Osmanlı cemaatını kuran Türk, Arap, Laz Çerkes, Arnavud, Acem Kürd, Rum, Ermeni kendi kıyafetleriyle ahenge ahenk katar, hepsi ayrı ayrı millî oyunlarını oynar kendi lehçeleriyle görüşür, hepsi birer birer nekre ile karşılaşır, tuhaf tuhaf yanlışlıklar yaparak gülünç sahneler yaratırmış. O devirde kadın erkekten uzak yaşadığı için kadın kıyafetinde erkekler ortaya çıkar, kadın sesile görüşür bu tiplere zenne denirmiş. O zamanlarda orta oyununa, Zuhurî kolu dendiği gibi (Sü-pürge fıkra) da denirmiş. Orta oyunculuğu bir meslek olmadığı için oyun oynanacağı vakit o zaman birer sanat ocağı olan Mısır çarşısı, Uzun çarşısı, Eyupteki oyuncakçılar çarşısı esnafından amatörler çıkar, her biri birer taklit yaparak Zenne olarak Orta oyununu oynarlarmış.

Oyunculuğu müstakil bir sanat yaparak, başlıbaşına meslek edinerek ortaya ilk defa çıkan meşhur nekre (Kavuklu) Kör Mehmet efendi ile Yenibahçeli meşhur Kâmil ağadır. Sultan Mecit devrinde Beyoğlunda ecnebî kumpanyaları tiyatro oynar ve henüz Gedikpaşa tiyatrosu ortada yokken, komik Kör Mehmet efendi ile Kâmil ağa idaresinde iki Orta oyunu kumpanyası oyun vermekte idi. O devirde Orta oyunda muzik, zurna ile çifte nâre, davul ile zilli maşa idi. İstanbulda Topkapı civarında Kale dışında (Kavasin Bağı) na-

mile maruf mesire yerile Lâlelide İskilip hanında Orta oyunu oynanırdı. Yakın tarihlerde gördüğümüz Orta oyunlarının komikleri meşhur (Hamdi), (Abdi) (Hasan) efendilerdi. Küçük İsmail efendi hatıratında (1293) de Kavuklu Hamdi ile birlikte Kör Mehmedin kumpanyasına iltihak ettiklerini yazmaktadır. Yakın tarihin en küdretli kavuklusu, Hamdi efendi idi. Komik Hasan efendi sahne komikliğinde hepsinden baskındı. Orta oyununda Peşekâr rolü çok mühimdir. Peşekâr, okumuş yazmış, kültürlü bir insan tipi içinde üzerinde samur kürk başında sivri keçe bir külâh, elinde bir şakşak kavukluyu karşılar ve ikisinin görüşmeleri zamanın bütün nükte, kelime oyunlarıyla zarafetini toplar, herkesi gülmeden kırar geçirirdi. Meşhur peşekârlar Şehreminli Frenk Mustafa [*] Uzunçarşılı Rıza efendi, Tosun efendi, Ağâh efendi ile Küçük İsmail ve Küçük Asım efendilerdi. Küçük Asım efendi son zamanlara kadar Asım baba adile millî filimlerimizde rol almış bir ihtiyardı. Orta oyununda her çıkan şahsa göre zurna bir başka hava çalardı. Alaturka muzikte yeri olan Segâhdan zurna çalmağa başladığı vakit peşekâr ortrya çıkar, kavuklu gelirken mutlaka Hüseyinî bir gezinti başlardı. Meşhur Kör Mehmet kavuklu olarak Ortaya çıkarken Hicaz taksimi çalmak ona mahsus bir işeret sayılırmış. Zenneler, ferace ve yaşmak içinde etrafa mahcup ve edalı bakınarak oğünkü tabirlerle (Aheste beste, takmış takışdırmış, çakmış çakıştırmış, iki dirhem bir çekirdek yola düzülmüş) bir halde ortaya gelirlerken zurna mutlaka Hüzzamdan bir nağme ile bu yosmaları karşılardı.

Orta oyununda yeni dünya denilen kafes ortada bulunur, mutlaka İstrnbul tabiriyle deniz deryayı seyreden havadar kiralık bir konak olurdu. Orta oyununun meşhur mukallitleri şöyle sıralanabilir. Maruf Kuryan Osep, Ağâh, Meddah İsmet Ermeni Garpis, misk yağcı İzzet, Turşucu Arif Mutaft Mutaft Mustafa, Meddah Aşki, Sururî nihayet komik Naşid...

Orta oyunu mutlaka heyecanlı bir vakanın rüya çıkışı ile başlar, ondan eyvel pe-

[*] Frenk tabiri ozaman alafrangılığa merak edenlere veriliirdi.

şekâr mutlaka padişaha dua ile oyunu açardı. Orta oyununda kavuklu ile peşekarın birbirile ayarlı olması görülürdü. Kavuklu Hamdi ile Küçük İsmail, Kavuklu Abdi ile Tosun efendi, komik Hasan efendi ile de Küçük asım karşılaşırlardı. Bazen bu ahenkleri bozan büyükler olur komik Hasan efendiyi küçük İsmail ile karşılaştırır, iki nükte kutbu birbirini matetmek içiu katı açılmadık kelime oyunları icat ederlerdi.

Rivayet ederler. İkinci Abdulhamit devrinde, Padişahın cülûs gününde meşhur Abdurrahman Paşa Fener yolundaki köşkünün bahçesinde Orta oyunu oynatıyor ve iltizamen de komik Hasan efendi ile Küçük İsmaili karşı karşıya getirmiş bulunuyormuş. Oyunun ortasında peşekar Küçük İsmail efendi lâf sırasında komik Hasan efendiye, hani maruf sözdür kardaşım ne yapalım koyunun bulunmadığı yerde keçiye ne derler demiş, Hasan efendi pencereden oyunu seyreden Abdurrahman paşayı sezerek İsmailciğim, koyunun bulunmadığı yerde koyuna yine koyun derler demiş, Abdurrahman paşayı bir hayli güldürmüş ve yavaşça oyun dışı "İsmail, boş bulunmağa ge'mez, başımıza iş çıkarmıyalım," dediğini rivayet ederler. Orta oyunu deyip geçmiyelim Türkçeye birçok cinaslar, kelime oyunları hediye etmiştir. Halk-evlerimiz Orta oyununu ara sıra ihya ederek ecdadımızın nasıl gülüp eğlendiklerini yadetteği tarihe ve kültür alemine hizmet kabul etmekte çok haklıdır.

K. K. A.

Meçhul Nskere
Dersimden

ER YATAĞI

Gelinin geçince çağı,

Bülbül aşar gider dağı..

Sen taşlara ser yatağı,

Yer yatağı er yatağı...

Yz. Ziya Sarıkartal

İzmir tarihi üzerinde araştırmalar

«İzmir özelliği bakımından tarihin ilk devinleri xaxadığı gibi kuruluş yeri bakımından da çeşitli akınlara ve alımlara, çeşitli güçlere sahne olmuş ve tarihin kaydettiği birçok yer depremleri ve yangınlarla viraneye dönmüş, fakat hemen arkasından yeniden kurulmuş bir şehirdir. Bu bakımdan tarihine temel olacak birçok bırakıntılar ya tamamıyla yeya kısmen yok olmuş veya bu şekilde dünyanın çeşitli çevrelerine götürülmüştür. Bu itibarla İzmir tarihini yazacak kişiler bahtsız bir duruma girmiş bulunmaktadırlar.

Onun için İzmir tarihini hazırlayacaklar daha çok şu toprakların birçok geziciler tarafından görülen yüzünü araştırırken bunların bıraktıkları eserlerle karşılaşacaklardır. Biz bu yazımızla bazı gezginlerin eserlerinden aldığımız satırları okuyuculara sunuyoruz.

Yazan : Jacok Spon
Çeviren: A. Zeki Ökmen

İZMİR [1]

İzmir oldukça eski bir şehir olup Yunanlıların söylediklerine göre kendisine bu adı veren İzmir amazonları tarafından kurulmuştur. Şehre ait eski madalyon veya paralarda çift baltalı küçük bir amazon bulunur. Bu amazon aynı zamanda kalenin giriş papısındaki bir mermer büste de temsil olunmuştur. Monconis bunu apollon olarak kabul etmektedir. Şehir halkı bu başa dair tuhaf ve çeşitli hikâyeler öne sürerler. Bunlardan birisine göre bu büst Büyük İskenderle aynı devirde yaşamış İzmir kraliçelerinden birisine aittir. Bazı hikâyelerde bunun Semiramis olduğunu söylerler. Fakat bütün bunlar esasta bir söylentiden başka birşey değildir. Eğer eğlenmek için üzerinde silâh denemeleri ile büstün burnu bozulmamış ve hatta balta ile omuz tarafları kırılmamış olsaydı bu büst madalyonlardakine benzer serpuş ile daha açıkça tanınacaktı.

İzmir limanı çevresi 8 fersah olan ve iyi bir limanın bütün şartlarını taşıyan güzel bir körfez üzerine kurulmuştur. Fakat burada genel olarak iskele veya küçük limanlarda olduğu gibi yalnız kadirgalar ve Türk biçimi

yapılmış kayıklar göze çarpar. Gümrük yeri deniz üzerine kısa bir zaman önce kurulmuş küçük bir ev olup boyalı ve renkli tahtalarla yapılmıştır. Gümrük hakkı % 3, 4, 5 ve 8 nisbetindedir. Bu nisbet milletlere göre değişir. ve milletler aynı muameleyi görmezler. En çok müsaade gören İngilizler ve en çok yüklenilen de Ermenilerdir. Başka yerlerde olduğu gibi gümrükten mal kaçırmanın malları elinden alınmıyor, yalnız alelade hakkının iki misli alınmıyor. İngilizlere karşı daha iyi niyetle hareket olunduğunu gördüm; zira onlar namuslu hareket ediyorlar. İzmirde bütün tüccarlar centilmen ve zengindirler; kazançlarını arttırmak için böyle kötü yollara baş vurmak istemiyorlar.

Biz İzmirde iken bir bezestenin yapımı sona eriyordu. Yontulmuş taştan ve kemerli bir yapısı var, Uzunluğu dörtüyz adım olup

(1) Lyon'da doktorluk yapan J. Spon İngiliz Georg Wheler ile birlikte 1675-1676 yılında yaptıkları gezi sonuçlarını 1678 yılında Lyonda bastırdıkları 3 cilt «Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grece et du Levent» adlı eserinde yayınlamışlardır. Yazımız bu kitabın 302 inci sahifesinden alınmıştır.

üzere kurşunlu kubbelerinden ışık sızmaktadır. Sahile ve dışarıya 4 kapı ile kapanmaktadır. Buraya bağlı olmak üzere bir de büyük taştan bir han yükselmektedir. Fakat ne yazık ki bu yapılırken öte taraftan şehrin önemli süsleri de bozulmakta idi. Bu süs eski bir tiyatro yapısı olup kaleye giderken tepenin yamacında kuruludur. Çok yüksek ve iyi bir yapı gösteriyor ve denize bakıyordu.

Ben gezilerim esnasında sahne içinde bir heykel kaidesi buldum; bunun üzerine kabaca yazılmış «Claudius» kelimesinden başka birşey yoktu. Yazı yunanca idi, belki de bu İmparatorun zamanından kalmadır. Bundan anlaşılabilir ki burası ya onun zamanında yapılmış veya hiç olmazsa yeniden onarılmıştır. Şehrin doğusunda küçük bir tepe üzerinde söylediğim kalenin yıkıntıları görülmektedir. Bu Yunan devrinin bir eseridir; zira bir duvar kapısı üzerinde silinmesi yüz yıllar istiyen 2 Yunan yazısı gördük.

Türkler körfez ağzında da gümrük haklarını almak üzere bir kale kurmuşlardır. Fakat topları kuvvetsizdir; çevresini çeviren surdan başka birşey yoktur. Eski kale yakınında büyük bir kirazlık vardır ki İzmirin ilbaş papazı St. Polycarp'ın bastonu olarak rumlarca anılan ağaç da buradadır.

Bu yıkık kalenin içi bir yığın taşla dolu olup büyük bir camii de vardır. Bu camiin eski bir ruhani kilise olduğu söyleniyor. Dehlizinin gerisinde «Korent» tarzında iki sütun görülür. Bulunan eski eserlerin içinde bu tarzın en güzelidir. Camiinin yakınlarda dört ayrı direğe dayanan büyük bir kubbe vardır. Bunun bir sarnıç olduğunu sanıyorum. Çünkü kalenin hiçbir yerinde hemen hemen su kaynağı yoktur. Biraz daha aşağıda sur dışında St. Polycarp'a ait olduğu sanılan küçük bir klise ve mezarının bir kısmı görülmektedir. Bu mezar büyük ve güzel yapılı sirke yakındır. Sirkin uzunluğu 250 genişliği 45 adımdır. Yunanlılar 125 adım genişliğindeki sirkelere stadyom ve iki misli

büyükte olanlarada Diolos adını verirlerdi. Şehrin aşağısında birkaç etek sur vardır. bu sur taştan yapılmış olup bugün evlerle karışmıştır. Belki de gök ve yer Tanrısının kızı Cybele tapınak yıkıntısı bunlar arasındadır.

Surların kuzey doğusundan Meles çayı akıyor. Sanıldığına göre Homer bu kıyılarda doğmuştur. Büyük şaire buraya nisbet edilerek Melesigenes adı verilmiştir. Bu çay şimdi hemen hemen kurumuş gibidir. Ancak yağmurlar onu kabartır. Bu sular, kendisinin çevirdiği iki değirmen tarafından öyle dağıtılır ki Meles bahçeleri ve civarı sularken denizlere borçlu olduğu suyu ancak götürebilir. Buna şaşmamalıdır, çünkü bütün nehirler, bilhassa İranda güneye doğru akarken öyle parçalanır ve toprağı sulayan sular o kadar kanallara bölünür ki nihayet okyanuslara ulaşmadan biterler.

Homerin doğum şerefine yedi şehir paylaşamazlar: İzmir, Rodos, Kolofon, Salamin, Sakız, Argos ve Atina... Fakat bunlar içinde en kuvvetli delillere sahip olan İzmirdir..

Ünlü yazar Strabo, yazıları içinde Homer mabedini ve resmini taşıyan bir kapı keme-linin olduğunu yazılarına ekler. Şehirden bir mil uzakta, zeytinlik içinde, bazılarının Janus mabedi olarak adlandırdıkları yer bu olsa gerek... Bu küçük bir kemer olup güney ve kuzey yönleri kireçsiz, büyük taşlarla yapılmıştır. Doğuda sura karşı olan yüzünde Strabonun dediği resim bulunabilir, tapınak da aynı yerde üeyahut bitişik birkaç yapıdan meydana gelmiş olabilir ki bunlar zamanla bozulmuş ve yok olmuşlardır. Sonradan bulunan iki yüzlü satatüler burasının Homere ait olduğunu ispatlamıştır. Bu yazarın açıkladığı diğer güzel eserler görülmüyor. Yollar eskisi gibi düz değildir, altı yer depreminin sonunda çökmüşlerdir. Yalnız körfezin giriş yerinden deniz boyunca kaleye doğru uzanan yolda ve eski İzmir yakınlarda birkaç sütun parçası ve bazı yıkıntılar görülebilir.

Ermeni mezarlığında eskilere ait yazılar buldum; çünkü onlar mezar kitabeleri için mermer kullanmak zorundadırlar. Fakat bunların bir kısmı Rumlar tarafından silinmiştir. Ahmet ağa adında bir bahçevanın bahçesinde bir taş mezar bulunmuş ve içinden bir takım kemiklerle birlikte baş zırhı ile beraber bakırdan silâhlar çıkarılmıştır. Bu silâhların kullanışlı demirin keşfinden önce yapılan sa-vaşlara hastı.

Ricaud Consul adında bir İngiliz bize çok yardım etti; mültefit, İzmirli Fransızlar tarafından sevilen ve sayılan bir zattı. Sultan Murattan sonra Osmanlı İmparatorluğunun durumunu yazan odur. Hiç kimse bu çeşit eser yazmamıştır. Uzun zamandanberi İngiltere elçiliğinde katiplikte bulunmuştur. Kendi dilinden başka Rumca, Türkçe, Latince ve İtalyancayı da mükemmel bilir. Eleçilikteki muamele her kes için aynı olduğundan ona hususi olarak 2000 frank ücret de Şark kumpanyasından verilmektedir.

İzmirde Fransız, Hollanda, Venedik konsolosları da vardır. Bunlar şarkın gerçek ticaret şirketlerini temsil ediyorlardı. Bilhassa İranla İzmir arasında işliyen Ermenilerin getirdiklerini satın alırlardı. Gelen mallardan pamuk iplikleri, tüller Manisadan, şallar Ankaradan getirilirdi. Parçası 40 - 50 kuruş, kuşnille boyanmış olanlar da 60 kuruşa kadar satılırlar. Tütün ve bu arada suyu tabakette kullanılan ve İzmir dolaylarında yetişen bir bitki de bu mallar arasında satın alınırdı.

İzmirde, bilhassa para ve madalyonlar aradım; İngiliz tacirlerinden Falker bunlara meraklı ve alim bir adamdır. Bana İyonya, Lidya, Caria dolaylarında topladığı madalya ve paraları göstermiş ve bir kaçını da bana vermiştir. Bunlardan birisi Marsilya şehrinin kuruluşunu borçlu bulunduğu Foça şehrinin menşeiini öğretti. Foça İzmirden 20 mil uzakta bir kasaba olup eski ve yeni adlarını taşıyan iki parçadan meydana gelmiştir. Büyük

ve ünlü bir kasaba olan eski Foça şimdi önemini kaybetmiştir. Adını (Phoque) -fok balığından almıştır. Çünkü burada çok miktarda balık avlanır.

İncelediğim madalyon İmparator Philipe ait olup bir yüzünde bir köpekle balık resmi vardır. Kenarlarındaki yazılar bu madalyonun Foçalılara ait olduğunu anlatıyor. Resimlerin bilmeceğini çözmek oldukça güçtür. Çünkü, niçin bir köpekle balık yerleştirilmiştir. Madalyaları şunlar olabilir. Kara kuvveti deniz kuvvetine eşittir. Yahut köpek sadakatin ve cesaretin timsali olduğuna göre Roma imparatorluğuna sadakati, balık ise bütün görevlerinde mülâyim bir egemenliği temsil ediyor. Fakat hakikatte meraklıların kendi fikirlerinde serbest bulunmaları kanaatındayım.

Bütün bu meraklı şeyler üzerinde bilgi edinmekte devam ederken birçok kimselerden madalyonları ucuzca aldım. Bu suretle yol masraflarımın bir kısmını ödedim; çünkü Venediğe dönüşümde, Strazburgda iken eski sanatlar üzerinde bana öğretmenlik etmiş bulunan Patine rasladım; verdiğim madalyonların ücretini almak istemedim, fakat kabul etmedi. Elimdekilerin çift olanlarını da bazı meraklılara sattım, gene bana Fransa için en auzellerinden yüz kadarı kaldı.

Bir Yakayı Süsleyen Menekşeye

Ey sevimli, mor menekşe
Aşka çare zor, menekşe
İçimdeki ateş sanki
Kül altında kor, menekşe.

Nazlı yarin hatırım
Benim için sor menekşe
Şair gönlü hiç dayanmaz
Görülmeğe hor, menekşe.

Şüleyman Sevgel

Halk edebiyatı araştırmaları :**Elesgerin Neşredilmemiş Şiirleri**

II

Hikmet DİZDAROĞLU

I —

— 6 —

Ârif olan gelin size söylüyüm
Teze meclisime bir can gelipti (1)
Camalının şavkı olup münevver
Zahir döğül özü pünhan gelipti.

Yana bükülmeği gör neye benzer
Ne hana sultana ne beye benzer
Bir Mısırdan gelmiş köyneğe benzer
Kenan'dan Yakub'a derman gelipti.

ELESGER görende cahan usandı
Camalından şems ü kamer utanıd
Ne bihişte huri gilman yarandı (2)
Ne dünyaya bele (3) insan gelipti.

— 7 —

Gözeller sultanı ay Selvi hanım
Sallanışın bir mahala (4) ıvezdi (5)
Gözlerine kıymat koyabilmerem
Kaşın min (6) tümenlik mala ıvezdi.

Sürahi gerdanlı kaddi mutedil
Seni gül yaratıp Cebbar-i Celil
Leblerin şiresi (7) çay-ı selsebil
Lezzeti dünyada bala ıvezdi.

ELESGER'in aklın aldın serinden
Saf gövhersen sarraf seçip derinden
Sen bir gülseñ şebnemlerin terinden
Demek olmaz sana lala (8) ıvezdi.

1 Gelipti : gelmiştir. 2 yarandı : yaratıldı.
3 bele : böyle. 4 mahal : bölge. 5 ıvez : bedel
karşılık, değer. 6 min : bin. 7 şire : şıra. 8
lala : lâle.

— 8 —

Görürsen mi uğrun (9) bakan gözeli
Terlan kimi neçe (10) cilvelenifti (11)
Bir kıya (12) bakanda aldı canımı
Kaşları kudretten sürmelenifti.

Hoş gelipti hoş sahatta (13) cehana (14)
Yok güzelliğine kusur mahana (15)
Kand (16) ezilip dile dişe dehana
Kaymak dudakları bal belenifti (17)

ELESGER kurbandı bele (18) geline
Suna tek (19) cumuptu (20) aşkın gölüne
Mine kemer hoş yaraşıp beline
Yakası kızıldan (21) düğmelenifti.

— 9 —

Ömrüm ah vah ile geçti dünyada
Hasret kaldım elim yara yetmedi. (22)
Nece name yazdım canan eline
Heç birisi o diyara yetmedi.

Ne gözümle birce (23) yârı görmedim.
Ne dilimle ahvalımı sormadım
Bağ besledim gonca gülün dermedim.
Hazan oldu bahçem bâra yetmedi.

Dağların göğsünde kar nişanası
Gül üste görünür har nişanası
Ölürem göğsümde yar nişanası
Gözüm yolda intizara yetmedi.

9 Uğrun : gizli. 10 nece : nasıl. 11 cilvelenifti :
cilvelenmiştir. 12 kıya : kıyı, kenar. 13 sahat : saat
14 cehan : cihan. 15 mahana : bahane. 16 kand :
kelle şeker. 17 belenmek : bulanmak, bulaşmak. 18
bele : böyle. 19 Tek : gibi 20 cummak : dalmak,
21 kızıl : Altın. 22 Yetmek : yetişmek, ulaşmak,
varmak.

Gözü yaşlı olan fakir FLESGER
Yetim kalan bahtı kara ELESGER
Olmadı derdine çara (24) ELESGER
Hasret elin o dildara yetmedi.

— 10 —

Adı terlan özü (25) terlan balası
Cilvelenif terlanın toru kimi
Yüzün gören heste tüşer müttesil
Turuncun növrete nuvarı (26) kimi

Tökülüp zülfleri ayna kabağa (27)
Dodak kaymak gül yapışıp damağa
Dolanır gözleri canlar almağa
Şövla (28) çekir şahlık fenarı kimi.

Bu güzel Zeynab'ın nişanasıdı
Leblerin kırkların meyhanasıdı
Cihan şahlarının hazinesidi
Düzülüp dendanı mirvari (29) kimi.

Sonalar şahidi güzel serveri
Hesteye dermandı puhağın (30) teri
Camalını gören, olur müşteri
Mısırdı Yusufun bazarı kimi.

ELESGER de geldi ecek (31) yığnağa (32)
Şeki, Şirvan bir teline sadağa (33)
Ne zinnet (34) veripti ayvan otağa
İtrı kohar (35) Bağdat baharı kimi.

— 11 —

Pazbanı (36) oldum men dost rahının
Soruştum (37) öğrendim yâr salamattı (38)
Bile malûm olur şahlar şahının
Mağa (39) merhamet var salamattı.

Çok obadan ağır elden geçifti
Pelenk ejdehalı koldan göçüftü

24 Çara : çare. 25 özü : kendisi. 26 nuvar :
turfanda yetişen herşey. 27 kabak : ön, alın, yüz
28 şövla : şule. 29 mirvari : inci. 30 puhağ : ger-
dan. 31 ecep : acaip, tuhaf, garip. 32 yığnağ : yı-
ğınak, topluluk. 33 sadağa : sadaka. 34 zinnet : ziy-
net. 35 kohar : kokar. 36 pazban : pazvant. 37
soruşturmak : soruşturmak. 38 salamat : selâmet.
39 mağa : bana.

Coşkun derya taşkın selden geçifti
Öldürmiyif (40) boran kar salamattı.

Çok zahmat veripti (41) yağmur 42 çoğun (43)
bad

Hetire gelmiyip ne düşman ne yad
Gözün aydın olsun gönlün de şad
Çoh da çekme intizar salamattı.

Teb' (44) değişip haldan hala dönüftü
Cilvelenif bir marala dönüftü.
Leblerinin şehdi balâ dönüftü
Koynundaki bir çift nar salamattı.

ELESGER'em bahtı kara çek meni
Kul adına sat bazara çek meni
Gülleynen (45) öldürme dâra çek meni
Dil deyir (46) güllenden dâr salamattı.

— 12 —

Şahmar (47) zülflerini görendenberi
Derdim artıp dönüf yamana Telli
Ay kimi şavk salıp ayna kabağın
Çokların eyleyif divana Telli.

Gören mayıl olur her nizamına
Neçe pervanalar yana şamına (48)
Yaraşır libası gül endamına
Men deyirem merdi merdana Telli.

Yaradan bozmasın bu növrağını (49)
Başından yandırısın şam çerağını
Ala gözlerini gül yanağını
Tersa görse gelir imana Telli.

Ağ (50) puhağın ışıhladı billordan
Leblerin ennebi (51) tişlerin dürden
Yaradan halk edip bir katre nurdan
Tüşüpsen illere nişana Telli.

40 Öldürmiyif : öldürmeyip. 41 zahmat : zahmet
42 yağmur : yağmur. 43 çoğun : çok defa, çok
kere. 44 teb' : tab, huy, tabiat. 45 gülleynen : gül-
le ile. 46 deyir : diyor 47 şamer : şameran, yı-
lan. 48 şam : şem' 49 : növrağ ; nevrak. 50 ağ :
ak, beyaz.

ELESGER em şad olmadım dünyada
Seni gönlüm derdim oldu ziyada
Yüzün beri dönder ey melek-zada
Seni ant verirem peyman Telli.

— 13 —

Esti sarsar yeli gine yüzüme
Ömür bostanımın tağı (52) kesildi
Öz elimle heta değdi özüme
Bedenden kolumun sağı kesildi.

Kafa tuttu kader meni budadı
Ağlattı dostları güldürdü yadı
Zehri mara döndü ağzımın tadı
Elimde şerbetim ağı (53) kesildi

Gönlüm yastan çıhmir kalbim karadan
Bu mihnetten gamdan bu maceradan
Dövlət getti hörmət kalhtı aradan
Kapımızdan dost ayağı kesildi.

Çok kaçtım kadadan (54) olmadı çare
Bir vurmıştu bir de vurdu dubara
Çirovnik'ler irehm (55) eyler (mi) fağıra (56)
Dostlarım özüme yağı (57) kesildi.

Yazığ ELESGER'im işin ne müşkül
Derdini demeğe yok bir ehl-i dil
Döğ başını figan eyle müttesil
Ta deyip gönlümün bağı kesildi.

— 14 —

Kendi kızı için

Garip gurbet elde kız seven oğlan
Yakın komşusundan sorun halını
Kulluğa (58) buyursan kulluğa gitmez
Tanrı kırsın kız doğanın belini.

Beş aydan bir gelir cehrenin 59 sesi
Dokuz aydan düşür çuhanın besi (60)
Paslanıptır eyi çıhmir döğçesi (61)
Küllüklerde gezir çorap milini

52 Tağ: kavun, karpuz ve üzümün sapı. 53 ağı zehir. 54 kada: belâ. 55 irehm: merhamet 56 fağır: fakir. 57 yağı: düşman. 58 kulluk: hizmet-çilik. 59 cehre: çıkırık. 60 bes: bahs. 61 döğçe: tokaç.

Yalnız Sen

Sırların saklı içimde,
Görürüm her yüzde seni,
Sanki sensin her biçimde,
Görürüm her yüzde seni

Sensin dudağımda gülen,
Gönlümde hem gül hem diken,
Sensin her dilde söyleyen,
Görürüm her yüzde seni..

İçimde gizli nefesin,
Sesime ses veren sesin,
Bilmem ben neyim sen nesin,
Görürüm her yüzde seni..

Bir alaca attır gönlüm,
Kalmadı artık müşkülüm,
Yaşamakla birdir ölüm,
Görürüm her yüzde seni..

İbrahim, elinde asa,
Ömürler aşkından kısa,
Her kim ki yüzüme baksın;
Görürüm her yüzde seni...

İbrahim Yurdören

Bir işe buyursan nahoşam (62) diyer
Öynede (63) bir bayda doğrama yiyer
Konşuynan dalaşar (65) uşağı döğer
Kesen yohtu bu çipenin (66) dilini

ELESGER sözünü deyir düzendən (67)
Gülle değsin pis evlâdın gözünden
Zibil (68) çuhuf uşakların dizinden
Beş on adam arıdamaz külünü.

H. D.

62 nahoş: hasta 63 öyne: övün. 64 bayda: bü-yük tas. 65 dalaşmak: kavga etmek, sataşmak. 66 çipen: şirret, fitne, hoppa. 67 düz: doğru. 68 zibil: pislik.

Esnaflar ve küçük sanatlar bakımından İzmir

TERZİ TEŞKİLÂTI

Tıp Tarihi Enstitüsü müdürü sayın
profösör doktor Süheyl Ünver'e

MAKASTAR SAMİ SİLİ

Âdem oğlunun giyim ihtiyacını duyma-
siyle başlayan Kesme, Biçme, Dikme san-
atlarının hepsini bir araya toplayabilen
sanatkârlara "Terzi," dendiği malumdur.
Bunun hangi tarihte ve ne zaman başlan-
dığı hakkında bilgim olmadığını itiraf
ederim. Lâkin; Evliya Çelebinin İmam
Cağfer-üs-Sadık'dan naklen yazdıklarına
bakılırsa iptida "Bez" dokuyup «Hırka»
yapanın Şit Peygamber... Ve terzilerden
bahsederken bunların pirlerinin İdris Pey-
gamber... ve Peygamberimiz zamanındaki
pirlerinin de «Selman Faris» tarafından
peştimal kuşanılan "Davud Tahiri," olduğu
anlaşılmaktadır. [1]

Tarihin ilk çağlarında yaşamış ünlü ec-
dadımızın bu sanatla ilgilerinin derecele-
rini tesbit edebilmek bugün için mümkün-
olamamakla beraber zamanımızdan dört
bin yıl önce yaşamış, Anadolu ve Suriye
hakim olmuş muazzam Eti imperatorlu-
ğunda el ile işlenen sanatlar arasında
«Terzi» ligin de teşkilâtlandırılmış bulun-
duğunu profesör Bayan Âfetten öğren-
mekteyiz. [2]

Ortaçağ Türklerinde ise, yine bugün
için madde tasrihine muktedir değilsem
de, terziliğin belli başlı aletlerinden olan
iğne, iplik, makas... Hatta ütü [3] ve saire
için — Ruhu şadolsun — Kaşgarlı Mah-
mudun kıymetli lûgatında bir hayli müş-
küllerin çözülmesi mümkün olmaktadır.

Osmanlılara gelince :

Bu sanatın Osmanlı Türkleri arasında
iyice yayıldığı ve yayılmakla kalmayıp
sağlam bir teşkilâta bile bağlandığı ve bu
teşkilât içinde birçok kudretli ustaların
yetiştirdiğini gösteren vesikalar günden güne
çoğalmaktadır.

Türkün yalnız hareket alanında hari-
kalar gösterebildiğini ileri süren Frenk
diyarı bilginlerinin bu düşüncelerinde ne
kadar aldandıklarını ilim vadisinde Fatihin
kurduğu kültür müesseseleriyle [4] mima-
ride ve nefis sanatlarda yedi sekiz yüz
seneden bağliyerek bugüne kadar yaşayan
ve yurdun her karış toprağında gözleri-
mizi kamaştıran canlı abidelerimizle.. ve
hatta hatta, fetihten evvel bir yer depre-
minde sakatlanan Ayasofyanın bir Türk
sanatkârı tarafından tamir görmesile [5]
ispat mümkündür. Küçük sanatlar mevzu-
unda ise; sayın ecdadımızın nasıl ruhtan
kopan bir aşkla çalışarak bedialar yarat-
tıklarını gücümüzün yettiği kadar araştı-
rıp, taraştırp dilimizin döndüğü nisbette
muhterem okuyucularıma her zaman arz
etmekle duyduğum şerefi bugünkü mev-
zuumuzun orijinalligi ile biraz daha art-
tırmak kabil olacaktır.

İmperatorluğun yükselme devirlerinde
bu sanatla uğraşanlara ilk olarak "Hayyat"
ismi verilmiştir. Mehmet Arif bey merhum
tarafından neşredilen ve 882 - 1477 den
sonra tanzim ve tahrir edildiği anlaşılan
[6] Fatih Kanunnamesinde, filhakika esna-
fa aid bir kayıt yoksa da yine Fatihin
883 — 1478 tarihli "Mevacib-i mülâzıman-ı
dergâh-ı âli defterinde hassa terzilerinden
bahsedilirken «Cema'at-i hayyatın» denil-

[1] Evliya Çelebi, Cilt - 1 sahife 493 ve 588

[2] Belleten, Cilt 3 - sahife 425

[3] Ütü hakkında bakınız, Makastar Sami, Tarihte
Küçük Sanatlar Anadolu gazetesi 11 eylül 1942[4] Bakınız ; doktor Adnan Adıvar, Osmanlı Türk-
lerinde ilim ve doktor Süheyl Ünver, Fatih Külliyesi ve
Zamanı İlm hayatı

[5] Akşam gazetesi 10 mart 1946

[6] Kanunname-i Al-i Osman, sahife 6

diği gibi [7] Viyana kütüphanesinde mevcut ve kütüphane memuru profesör doktor (Friedrich Kraclitz) tarafından negredilen: Hâzihî sûreti Kanun-ı Padişâhî Sultan Mehmet bin Murad Han isimli ve 893 1478/1488 tarihli kanunnamenin dördüncü faslının yirmi sekizinci maddesiyle aynı kanunun Kanun-ı Cebelüyan ba kanun-ı Müzevvec-ı Gebran faslının sekizinci maddesinde "Derzi" diye kaydedildiği [8] ve İkinci Bayzîd tarafından neşredilen 907 - 1501 tarihli İstanbul, Bursa, Edirne şehirlerine aid ihtisab kanunlarında da «Hayyat», yazıldığı görülmektedir.

Onyedinci asrın ilk yarısının ortalarına doğru, yani Murad IV devrinde yapılan kanunnamenin ihtisab faslının "derzi", tabirinin halâ devam etmekte olduğunu [10] ve aradan yarım asırdan fazla bir müddet geçtiği halde Avcı Sultan Mehmet IV zamanında tanzim edilen 1091 tarihli kanunnamenin "Der beyan-ı cerayim-i ehl-i sanayi", kısmında ise aslı arapça olan "hayyat", ve yine aslı farsça olan "derzi, bäs-bütün terkedilerek — derzinin incelştirilmiş bir şekli zannettiğim terzinin — bunun yerine kaim olduğunu müşahade ederiz.[11]

İlk terzi teşkilâtını Fatih'in "Mevacib-i mülazıman-ı dergahı âli defterinden öğreniyoruz. Mevcutları yirmi üç kişidir. Usta başlarının ismi «Muhittin», ve gündeliği 12 akçedir. [12] bu yirmi üç kişiden beş tanesi de Kiseduz - kese diken, postindüz - kürk diken, zerger - altınla diken, hallaç ve biri de ne iş yaptığını bir türlü anlamadığım "Üstad nazik" dirki hepsinin yevmiyeleri beşer akçe olarak görülmektedir.

Onaltıncı asrın sonlarında mevcutları (369) kadar çıkan bu cemaat Hayyatini Hassa ve Hayyatini Hil'at namlarıyla ikiye ayrılmışlardı. Hayyatini hilat, padişahların verecekleri hediye'leri, hayyatini hassa ise padişahla sarayın giyim kuşamlarını dikenlerdi. Bunların topluca çalıştıkları yere "Terziler kârhanesi", denirdi. [13]

Evliya Çelebi, "terziler kârhanesinin iki tane olduğunu, bunlardan birinin Arslanhane yanbaşı [14] diğerinin de şimdiki Adli Tıp müessesesi karşısında bulundu-

ğauu yazmakta ise de diğer me hazlarımız birinciden hiç bahaetmemektedirler.

Kârhanenin kimler tarafından yapıldığına dair tarihlerimizin verdiği malûmat birbirine uymamaktadır. Evliya Çelebi, kârhanenin Kanunî Süleyman tarafından [15] kurulduğunu yazmakta; Atâ taribi ise Yavuzun Mısırdan avdetinden sonra ihdas edildiğini kaydetmektedir. [16]

Bu teşkilâta muvazi olan bir de hususî teşkilât vardı. Fatih ve daha öncelerine aid evirler hakkında bugüne kadar neşredilmiş vesaike malik değilsen de İkinci Bayezid'in Kanunname-i ihtisab-ı Bursa isimli kanunun ondokuzuncu yaprağında: «Hayyatlar ve ehl-i hibreleri bi-ecma-ihim meclise hazır olup elbiseye müteallik kanundan istifsâr olıcak » [17] kaydından 907 - 1501 tarihli olan bu kanundan daha evvel bir kanunun mevcut olduğu ve cümledeki "ehl-i hibrelerin" terkiibinden de bu tarihlerde terzilerin teşkilâtlanmış bulunduğunu meydana çıkmaktadır.

Milletinin kudret derecesini anlamak için Dördüncü Muradın yaptırdığı muaz-

[7] Ahmet Refik Merhum, Fatih devrine ait vesikalar, Tarihî Osmanî Encümeni mecmuası, Numara : 49 - 62, sahife 17

[8] Profösör Ömer Lütfü Barkan : Osmanlı imparatorluğunda Zirai Ekonominin Hukukî ve Mali Esasları, cilt 1 - sahife 387

[9] Türk tarih vesikaları dergisi, numara : 5 - 7 - 9

[10] Kanunname-i Osmanî, Millet kütüphanesi, Kavanin kısmı, numara : 224

[11] Mecelle-i Umur-u Belediye cilt 1 - sahife 406

[12] Fatih devrindeki bir akçe ilk Umumi harpten önceki gümüş beş kuruşluğa muadil idi (Ali bey, Fatih zamanında akçe ne idi? Tarihî Osmanî Encümeni mecmuası, numara : 49 - 62, sahife 59) ve bu harpten önce için de kâğıt para altmış beş kuruş hesap edilmiştir. "Bursa Hanları", Bursa Halkevi neşriyatından, (Numara : 4 - sahife 31) ve bugünkü rayice göre en aşağı altı misli bir yükseliş kabul edersek bir akçeyi ortalama dört lira ve Muhittin ustanın yevmiyesinin karşılığı da kırk sekiz lira olmuş olur.

[13] Profösör İsmail Hakkı Uzun karşılı, Osmanlı Devletinin saray teşkilâtı, sahife 462

[14] Padişahlara hediye edilen araların muhafaza edilmekte olduğu yer. Gülhane kasrının arkasına düşmektedir. Topkapı sarayı rehberi, sahife 10.

[15] Evliya Çelebi, Cilt 1 — sahife 588

[16] Atâ - Enderon taribi, Cilt 1 - S. 300

[17] Tarih vesikaları dergisi, cilt 2 - sahife 31

zam geçit resmini gözleriyle görüp bize anlatan Evliya Çelebi, o tarihte İstanbul'daki terzi dükkânları sayısını üç bin ve sanatkârları mevcudunun da beş bin olduğunu haber vermektedir. Bu yekûnleri yüzde elli iskonto ile kabul etsek bile yine azametli bir sanatkâr topluluğuyla karşılaşmakta olduğumuzu teslim etmek icap eder.

Ve asıl hedefimiz olan İzmir gelince:

Bütün dünya alışveriş alanında önemli bir merkez olarak şöhretini hala muhafaza etmekte olan güzel İzmirin temiz sinesinde her sanatta olduğu gibi terzilikte de kendisine bir mevki ve bir muhit yaratabilmiş sanatkârlarımız bugün nasıl mevcudsa dün de öylece mevcutmuş.. Hatta, bugüne nisbetle daha derli toplu bir faaliyet ibraz etmekte oldukları da resmi kayıtlarla malûmumuz olmaktadır.

Türkün geçmişteki esnaf teşkilâtının ehemmiyeti hakkında bugüne kadar bir çok yazılar yazdım. Meslekî ve sosyal yardım esasından başka yerde sınaî otoriteleri bulunduğunu her fırsatta ve resmi kayıtlara dayanarak belirtmekten geri kalmadım. Ve böyle olduğu için eski dedelerimizin sanatta ve günün modasını yaşatmakta bizlerden daha çok muvaffak olduklarını ispata çalıştım. Bugün ise, İzmir ve Manisa terzi teşkilâtına dair Başbakanlık aşivinde mevcut ve teşkilâtın idarî tarihî aydınlatması bakımından pek kıymetli iki vesikayı karilerimin aziz huzurlarına arz ediyorum:

1 — İzmir terziler kethudası Mehmedin tamâından naşi cihetini ref'ile esnafın intihab eylediği halife tevcihi hakkındaki İzmir kadısının ilâmı mucibince tevcih olunmasına dair hassa terzibaşısı Âbid imzalı [18]

[18] Başbakanlık arşivi, Cevdet tasnifi. Belediye kısmı, numara 267

2 — Manisa'da pederinden mahlul terzibaşılığın kendisine tevcihi hakkında Ahmet imzalı bir arzuhâl... [19]

Üçüncü Mustafanın saltanat devirlerine rastlıyan 1176 — 1762 tarihini taşıyan birinci vesikadan şunları öğrenmekteyiz:

A — Bundan evvel yayınladığım boyacılık, dokumacılık sanatları gibi terzilik sanayii de İzmirde mevcuttur; ve teşkilâtlanmış bir durumdadır.

B — Terziler-kâhyası esnafın umurundan ziyade şahsî menfaatleriyle meşgul olduğu takdirde azli muhakkaktır.

C — Yeni kâhyatayinle değil, intihapla iş başına geçmektedir.

Ç — Hassa terzibaşısının terziler kâhyalığı cihetinin tevcihi hakkın la söz söylemeğe salâhiyettar olması ki, bugüne kadar bu nokta tamâile meçhulümüz bulunmakta idi.

Manisaya ait olan, 1190 - 1776 tarihli ikinci vesika da idarî bakımdan bize şunları bildirmektedir.

A — Terzilik teşkilâtı Manisada da mevcuttur.

B — Teşkilâtın reisi olduğunu tahmin ettiğim terzi başlık inhilâle uğrayınca eski terzibaşının oğlu mükteseb bir hak iddia ederek bu makamın kendisine tevcihini istiyebilmektedir.

Netice: Tarih boyunca İzmirde terzilik mevcuttur. Ve teşkilâtlanmış. Ve hassa terzi başlarının vilâyetlerdeki terzi başları üzerinde — bugüne kadar bilemediğimiz — bir inha hakkı taşımasını İzmirde aid bir vesikadan öğreniyoruz.

M. S. S.

[19] Başbakanlık arşivi, Cevdet tasnifi belediye kısmı numara 4578

BOZDAĞ

Sayın Şükür Sarıoğlu

"Oğuz Destanı," nı okuyanlar bilirler ki orada bir Bozdağ'ın adı geçer. Bütün yıl, başı karlarla örtülü olduğu için ona böyle demiş. Bu hangi dağdır. nerededir? Var-sın bu sorularla bilginler uğraşsın. Ama ben biliyorum ve herkes de benim kadar biliyor ki bizim coğrafyamızdaki "BOZ-DAĞ," Ödemiş üstünde yükselendir.

Bu bölgede O, hakikaten adına yaraşacak durumda ve bütün öteki dağlardan yüksek ve güzeldir. Olgun ve bereketli bir yazdan sonra kavru'lan topraklar, güzün ilk yağmurlarıyla mahzun bir yeşillğe bürünürken onun da başı dumalanır. Ağaçlardan ilk soluk yapraklar düşmeğe başlayınca karanıp olgunlaşan zeytinleri devşirmeğe gidenler onun beyazlaşan başına bakarak içten ürperirler.

Aralık ayının ortalarından sonra artık o, bütün bir mevsim bembeyaz bir vakarla yükselir durur. Onun bağrından doğan ve bu topraklar için bir bereket kaynağı olan Küçük Menderesi çevreleyen yemyeşil dağlar ancak yılda bir iki defa, bir sürpriz gibi ak sadeye bürünürler; ama "BOZDAG," öyle değil... Ta, Hıdırelleze kadar, sabah güneşlerini selâmlıyan kumruların guguları aralıksız bir konser gibi uzanır ya kadar artık o, hep böyle bembeyaz, tertemiz ve sanki eskisinden daha güzel ve yüksektir. Hoşuna mı. Oğuzun bilmem kaç bininci batın torunları ona "BOZDAG," diyorlar! Ve bana öyle geliyor ki bu bölgenin çocuklarına mertlik, yiğitlik, Efelik ruhunu telkin eden bu dağ ve bilhassa bu dağın kış mevsimindeki eşsiz ve güzel manzarasıdır.

Bir yaz, eğer nasip olur da Bozdağın koynundaki "Gölcük," e çıkarsam sanıyorum ki her kayada bir Efenin hayaliyle karşılaşacağım; billûr kaynakların buz gibi sularından kahramanlık şiirini avuç avuç içeceğim; kekik ve çam kokulu hava göğsüme hürriyet aşkını dolduracak; gülgesinde dinlendiğim her dal bana bu güzel dağ, bu güzel memleket için coşkun gönlünün sesiyle silâha sarılan yiğit Gökçenlerin destanlarını fısıldıyacak!

Mahmut Özay

EY PERİ

Akşam güneşini dağlara sermiş
Geçiyor kervanı yükü yüklemiş
Yayla şahini de al ata binmiş
Kervanla gidiyor bir suna boylu

Bu sene nerededir yayla meskânı
Yol boyunca şahin okur destanı
Kime terkadersin sen gülistanı
Gülistan har oldu bil suna boylu

Karlı dağlar yol vermeyin kervana
Yurt olmaz mı ıssız yayla ceylana
Kurban olam seni veren hudana
Beni göçüne al suna boylu

Kartal sana yuva yapar ey perî
Bir hastan var seni ister dön geri
Yoldadır hastanın şimdi görleri
Onu da çırağ et sen suna boylu

AZİZ COŞKUN

BAHARI BEKLERKEN

Serpilen her tohumu yol açayım der gibi,
Kalbimi saban yaptım toprağın izine.
En kızgın harareti yutan bir mermer gibi
Yanan şakaklarımı dayayacağım dizine.

Çatlayan dudaklarım tek ateşle yanacak,
Sanki yıllarca susuz, sanki yıllarca acım
Emellerim kor gibi önünde kıvrana-ak.
En büyük teselliği sende arayacağım.

Hasret; seven kalplere hergün yeni dert ekler
Bakışlarımın ferî, gözlerimin nurusun.
Seninle boy-ölçüşen diğer bütün çiçekler,
Dilerim hasedinden boyatmadan kurusun.

Başbaşa ve kalp kalbe geçen her mesud
demde,
Mevsimler kış görmeden bahar olsun diyorum.
Göz yaşıyla sulanan "Gönül," adlı bahçemde
Senden başka hiçbir gül açmasın istiyorum.

Haşim Nezihi

H A T İ R A

Ruhumuzda bilinmez bir âlemden susuzluk;
Bir hayal ülkesinde her gece konuşurduk.
Işıktan bir dumana benzerdi ay doğarken,
Masal denizlerinde bulutlar birer yelken,
Bulutlar... Kanatlanmış bu sürü, sürü kuğu
Duyulmaz ötüşlerle kaplardı sonsuzluğu...
Kıyıları susmıyan dalgalar göğüslerdi
Ve koyları ışıktan nilüferler süslerdi.
Olduğu yerde kanat çırpın bir kuştı zaman
Ya bizden sona kalmış, yahut durmuştu zaman
Aşk niçin güzel kadar herşeyi sonsuz görür?
Güzel kadar sonsuzdur sevgiyle dolan ömür..

Sonsuzdur iklimlerin ufkundan uçan rüzgâr
Karlara pembeleşen uzak ve sisli dağlar,
Sonsuzdur denizlerle gökler kucakkucağa
Deniz... Uzanmış dünya denilen salıncağa
Halâ çırpınmada o şen ve esrarlı çocuk,
Deniz... zaman dışında Tanrıya giden ufuk
Aynı çağ değişmeden asırlar ötesinde..
Tükenmez bir varlığın hazzı çağlar sesinde..
Seyreder fecirleri, seyreder batıları;
Köpüklerinden doğmuş gibidir martıları..
Hep gökleri düşünen ufuklar boyunca su,
Ölsem bile ruhumda kalacak-öğultusu...

Macit Aray

E G E

Deniz ayaklarında tutuşup dile gelir,
Her âşık toprağından feyzalıp secde kılar.
Medeniyet nur gibi sinesinde yükselir,
Onda bütün bir yurda başeğdiren füsün var.

Ege Türk illerinin sırma saçlı kızıdır,
Ege, Cumhuriyetin bir zafer yıldızıdır.

En parlak uluslara geçit ueren yeriyle,
İman dolu sinesi Tüke bir hız veriyor.
Verimli toprakları, dolgun meyvalarıyla,
Bütün varlıklarını önünüze seriyor.

Ege Türk illerinin sırma saçlı kızıdır,
Ege, Cumhuriyetin bir zafer yıldızıdır.

Ferit Ragıp

EFSANE

Mademki içimden kaçacaktın yine bir gün,
Sevda ile çözdün niye esrarını ömrün ?

Sarmaş dolaş olmuş ay'ın aksiyile, çiçekler,
Bir gül gibi mehtabı unutmuşsa melekler.

Bir an.. o derin uykuda sönmüş gibi dünya,
Tüllerle göründün gözümün halkalarında.

Sevdaları ruhtan yine sen kalbime kattın,
Rüya gibi, hülya gibi efsane yarattın.

Kemal Göksel

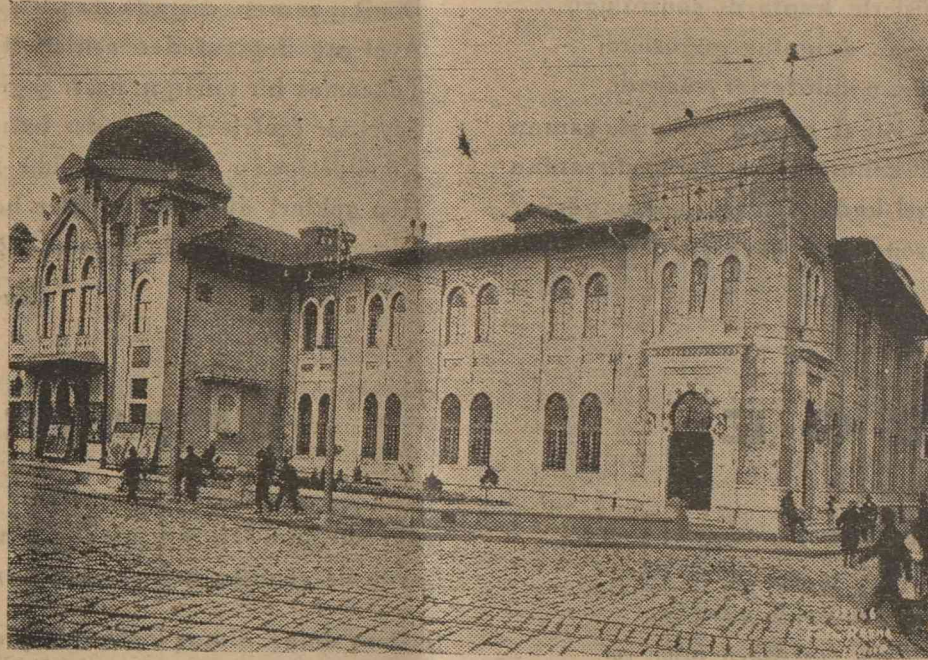
İZMİR'DEN ÇIZGİLER:

İzmir Millî Kütüphanesi

Behzat MİNEZ

İzmirimizin övmeğe değer sosyal ve eski müesseselerinden birisi hiç şüphesiz Milli Kütüphanesidir. Kendi malı bulunan Elhamra Sinemasının bitişiğindeki bu güzel binayı bütün İzmirli ve İzmir'e başka illerden gelen misafir vatandaşlar bilir ve tanır. Umumiyet itibarıyla güzel yapılışı Türk ruhunun istediği

İzmirin işlek bir caddesinin bütün gürültülerini kesen kalın duvarlarının vücuda getirdiği okuma salonlarında; alınan tedbirler ve gösterilen fedakârlıklar sayesinde, kışın soğuşunu, yazın sıcaklığını hissetmeden burada olduğu gibi sakin ve rahat kitap okumak insana az nasip olan bir nimettir. Bu böyle

İzmir Millî Kütüphanesi

ve sevdiği bir mimari tarzıdır. O, duvarlarını kaplıyan yeşil çinilerle, içinde yaşadığı sükun ve heybetiyle, yüzyıllarca evvel, birçok kitapsaraylar kurmuş olan ulusumuzun, yirminci yüzyıldaki ilerlemiş zevkini de ifade ederek güzel bir eser halinde gözlerimizin önünde duruyor.

İzmir Millî Kütüphanesi, yalnız İzmirin, yalnız Ege bölgesinin önemli bir müessesesi olmayıp bütün Türkiye'nin varlığıyla iftihar edeceği bir okuma yurdudur.

İken okuyucusu az mıdır, çok mudur?. Bunu tayin ve tesbit edecek değilim.. Yalnız, günün aynı saatinde en az 250 kişiyi rahat rahat sinesine alabilecek teşkilatı haiz bulunan bu müessese, İzmirin uğrak yerinde kurulmuş olmak cihetinden de mülâhaza edildiği taktirde yukarıda verdiğimiz rakamın yarısı kadar bir okuyucu bulamıyorsa bu esef edilecek birşeydir.. Muhitimizde bulunan bir nimetten istifade etmiyoruz demektir.

İzmir Millî Kütüphanesinin elde ettiği

netice büyüktür. Okadar ki, Atatürk onu, sevdiği bir siyasi misafirine göstermekle zevk almışlar; okadar ki, İsmet İnönü, kütüphanenin hatıra defterine şu cümleyi yazarak tahassüslerini izhar buyurmuşlardır:

«Çok memnun olarak ziyaret ettim»

15 - 3 - 1942

İsmet İnönü

Hiçbir yere yük olmadan, yalnız kendi bütçesiyle bugünkü mükemmelliğe kavuşan bu müessese kolay kolay muvaffak olmamıştır.

lar. İlk olarak bir piyango tertibediliyor. Piyango umulduğu kadar alaka toplamıyor ve ancak 15 lira 28 kuruşluk bir gelir sağlanıyor. Bukadar az bir para ile kütüphanenin açılması mümkün olamıyor. Giriştikleri işin önemini pek iyi kavramış bulunan bu münevver yurddaşlar ilk anda karşılaştıkları güçlüklerden yılmıyarak çalışmaya devam ediyorlar. Şahsi fedakârlıklarla 23 haziran 1912 tarihinde, ikinci beyler sokağındaki Salepçizade konağının selâmlık kısmında, birkaç yüz

İzmir Millî Kütüphanesinin Okuma salonlarından Biri

Sabırın, sebatın, metodik çalışmanın güzel bir misalini daha görmek için, İzmir Millî kütüphanesinin tarihçesine ufak bir göz atalım:

«1911 yılında, avukat rahmetli Kadızade İbrahim, yakın ve aydın dostlarından bazılarına bir «İlmü İrfan Encümeni» kurmayı ve bir kütüphane meydana getirmeyi teklif ediyor. O sırada İttihat ve Terakki Partisi müfettişi olan Talât Muşkara ile Ferit Eczacıbaşı, Eytam müdürü Yenişehirli zade Abidin, riyaziye öğretmeni Celâl Saygın, eski belediye reislerinden Sezai Söker ve halen İl Genel Meclisi üyesi Salih Akalın derhal bu fikir etrafında birleşerek çalışmaya başlıyor-

kitabı ihtiva eden kütüphaneyi açıyorlar. Fakat daimi bir gelir kaynağı olmadıkça kütüphanenin inkişafı mümkün olamayacağını düşünen kurucular şahsi mesuliyetleriyle rahmetli Müezzinzade Aliden ödünç para ve ayrıca rahmetli Caferizade Kemal'in kefaletiyle kereste ve inşaat malzemesi temin ederek Birinci Beyler sokağında (şimdi Kültür basım evinin ve Haraççıların mobilye deposu olan yerde) bir sinema ve tenvirat dairesi vücuda getiriyorlar. Bu tesisat ve sinemayı büyük bir gayretle işleterek borçları ödemeğe ve kitap sayısını dörtbine çıkarmağa muvaffak oluyorlar. Bu başarı, muhitte ilgi ve memnulukla karşılanıyor.

Eski Musevi mezarlığının (şimdiki İnönü parkı) alt kısmında bir kütüphane binası ve kütüphaneye gelir kaynağı olmak üzere de şimdiki kütüphane binasının bulunduğu mahalde bir patinaj yeri ve bitişiginde bir sinema binası yapılmasına girişiliyor. Her üç binanın temelleri atılıyor, büyük bir gayretle inşaata devam olunurken Birinci Cihan Harbinin malûm şekilde sonuçlanması ve İzmirin işgali dolayısıyla iş yüzüstü kalıyor. Artık bütün memleketin tek düşüncesi düş-

ma binası tamamlanıyor. Bunun akabinde kütüphane binasının inşasına geçiliyor. Evvelce temel atılan yerin park haline getirilmesi kararlaştırıldığı için belediye orasını istimlak ediyor. Kurucular, istimlak bedeli karşılığında yangın sahasından arsalar ediniyorlar ve bu arsaları satarak temin eyledikleri 92212 lira ile — evvelce patinaj yeri olarak yapılmaya başlanmış ve duvarları yükselmiş olan yerde — kütüphaneyi inşa ettiriyorlar. Kütüphane 1933 yılı yaz aylarında eski bi-

İzmir Milli Kütüphanesinde bir Özel Okuma Salonu

manı yurdumuzdan kovmaktır. Her iş-«kurtuluş»tan sonraya bırakılıyor.

Kuruculardan pek çoğu İzmirden ayrılmışlardır. İzmirde kalanlar, müessesenin düşman eline geçmemesi için tertibat alarak kütüphaneyi «İslâm Cemaati» ne malediyorlar. Nihayet kurtuluş saati geliyor. Kurucular, başlangıçtaki kadar kuvvetli olan emellerini tahakkuk ettirmek için yeni baştan çalışmaya başlıyorlar. Herşeyden önce sinema binasının bitirilmesi uygun görülerek «İpekçi kardeşler» firması ile — altı senelik bir kira bedelinin peşinen ödenmesi hususunda anlaşılıyorlar. Bu suretle elde edilen 45000 lira, evvelce biriktirilen 23000 liraya ekleniyor. ve «Millî Sine-

nadan yeni binaya taşınıyor ve 1933 yılı Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümünde açılma-şenliği yapıyor. O günden sonra gittikçe gelişen kütüphanenin üst kat methalinde bir mermer levha vardır ki orada (müessisler) başlığı altında şu isimleri okuyoruz.

Celâl Bayar, Celâl Saygın, Faik Ener (merhum), Ferit Eczacıbaşı, Salih Akalın, Süleyman Tuser, Şükrü Cevahirci, Hamdi Aksoy, Sezai Söker (merhum), Talât Muşkara, Mahmut Tahir (merhum), Maksut zade Etem (merhum) Abidin (merhum), Miralay Salâhattin S. Saip (merhum), Dr. Şehri (merhum).

Aşağıdaki rakamlar, kütüphanenin inkişafını, ve bu günkü durumunu müsbet bir şe-

kilde gözlerimizin önünde tutmaktadır.

İzmir Milli kütüphanesinin kitap sayısı ve muhtelif yıllarda artış miktarı:

1912-1927	9262	1937	21111
1928	9525	1938	22091
1929	9705	1939	25568
1930	9990	1940	28297
1931	10042	1941	30095
1932	10636	1942	31101
1933	11194	1943	32482
1934	15542	1944	33735
1935	17192	1945	40404
1936	19324		

Son on senelik okuyucu sayısı :

1935	21207	1941	30687
1936	24097	1942	23343
1937	26270	1943	28413
1938	22670	1944	26928
1939	34060	1945	53153
1940	43284		

1945 yılı sonunda mevcut kitapların elyazısı ve basılmış olarak ayrılışı :

Elyazısı 1594

Basılmış 38810

Toplam 40404

Kitapların dillere göre ayrılışı :

Türkçe	{ Türk harfleri ile 18525
	{ Arap harfleri ile 7232
Arapça	2861
Farsça	175
Fransızca	8472
Almanca	893
İngilizce	1405
İtalyanca	85
Yunanca	625
Rusça	20
Latince	-1
Diğer lisanslar	110

Toplam 40404

Kitapların ilim zümrelerine göre ayrılışı :

Umumiyat	7195
Felsefe	1014
Dinler	2163
Sosyal ilimler	8200
Filoloji	1842
Nazarî ilimler	2413
Tatbiki ilimler	4512
Güzel sanatlar	353
Eebiyat	7725
Tarih, Coğrafya	4986
Toplam	40404

Kütüphanede okuyucuların çalışma tarzlarına göre genel ve özel okuma salonları vardır. Çıkan her yeni eser, geldiği tarihten itibaren en fazla iki gün içinde arzuluların istifadesine arz edilebilmektedir.

1934 yılında yayınlanmış olan 2527 numaralı kanun gereğince, Türkiye'de çıkan bütün kitaplar, gazeteler, dergiler, haritalar, atlaslar, ilmi broşürler kütüphaneye gönderilmek-

İzmir Milli Kütüphanesinde, İçlerinde onbinlerce kitap muhafaza edilen mahzenlerden biri

İZMİR HALKEVİNDE KÖYLÜ MİSAFİRLER..

Halkevlerinin 14 üncü yıl dönümü bayramında, İzmir Halkevinde yapılan törende heyecanlı ve zevkli sahnelerden biri Köycü'ler komitemiz tarafından hazırlanan köy tablosu idi.

Sahne açıldığı zaman, Cumhuriyetin köy davasını ve hakiki efendisini temsil eden köy gençleri, kır papatyalarını ve renkli lâleleri andıran millî kıyafetleriyle kız ve erkek, canlı bir köy tablosu halinde meydana çıktılar ve çok alkışlandılar.

Efe kıyafetinde Hidayet adında, 12 yaşında bir çocuk Köycüler komitesi adına ve bütün Türk köylüleri namına hazırlanmış güzel bir yazı okumaya başladı:

"Sevgili yurttaşlarım;

Biz köy çocukları, Cumhuriyet Halk Partisinin ve İzmir Halkevinin öz evlâtlarıyız.

Bugün, kolumuzun daveti üzerine Halkevlerimizin 14 üncü yıl dönümü bayramını kutlamaya geldik. Şerefli huzurunuzda bir köy tablosu halinde duran bu köy gençleri ve köycüler komitemiz adına hepinizi sevgi, saygıyla selâmlarım. Halkevîleri bayramı, hepimize kutlu olsun., dediği zaman çok sürekli alkışlarla salonu çınlatan, his, heyecan ve sevginin kaynağı hiç şüphesiz, Köylülerimizi takdis eden İzmirîlilerin köylerde çalışan Halkevîlere en büyük mükâfatı oldu.

tedir. Bu kanundan istifade eden dört büyük okuma evinden bir tanesi İzmir Milli Kütüphanesidir. Bu da, bu müesseseye verilen değer ve önemi ispata kâfidir.

Kütüphanenin onbinlerce cildini, her tehlikeden koruyan büyük ve müteaddit kitap mahzenleri vardır. Yukarıdaki rakamlardan da anlıyoruz ki bugün burada kır bini müteceviz eser mevcuttur. Kütüphane kurucularının amacı bunu yüzbine çıkarmaktır. Bugün gütüphanede hararetle ele alınan me-

sele, kitapları adlarına, yazarlarına, ve ilim zümrelerine göre fişlemek işidir. Bu iş hitama erince kütüphane daha modern bir tasnife kavuşmuş olacaktır.

Bu millî müessesenin ölmüş bulunan kurucularını saygı ile anarken, bu hayırlı işe bugün de sebatla, zevkle devam eden ilk müessislere, sonradan aralarına katılan arkadaşlarına ve kütüphanenin idarecilerine başarılar dilerim.

B. M.

Köy Çocukları [İzmir Halkevinde]

Türkiye İş Bankası'nın

Küçük Cari Hesaplar 1946 İkramiye Plânı

Çekilisler: 2 Ocak, 2 Mayıs, 27 Ağustos, 30 Aralık tarihlerinde yapılır.

1946 İKRAMİYELERİ

2	Adet	A R S A	Liralık	=	3000	Lira
1	"	3000	"	=	4000	"
2	"	2000	"	=	3000	"
3	"	1000	"	=	4000	"
8	"	500	"	=	3000	"
15	"	200	"	=	3500	"
35	"	100	"	=	4000	"
100	"	40	"	=	3000	"
150	"	20	"	=	2500	"
250	"	10	"	=		

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zamanda talihinizi de denemiş olursunuz..

Memlekette tasarruf hareketinin inkişafına hizmet arzusunda olan

Osmanlı Bankası

Aile Sandığı Tasarruf Cüzdanı

Hesabına tevdiat yapanlara kur'a keşidesi suretiyle ikramiye tevziine karar vermiştir.

T. C. ZİRAAT BANKASI

1946

İkramiye Planı

Arttırma hesaplarındaki paralar (50) liradan aşağı düşmiyenlere verilecek ikramiyeler :

4 tane	1,500 Lira
4 "	500 "
4 "	250 "
40 "	100 "
120 "	50 "
240 "	20 "
400 "	10 "

Çekilişler : 15 Şubat, 24 Nisan, 15 Ağustos, 25 Kasım.

Çekilişlerde, ikramiye çıkmıyan yerler için ayrıca 20 Haziran ve 10 Aralık'ta 2 ilâve çekiliş daha yapılarak 6100 lira dağıtılacaktır. Fazla bilg edinmek isteyenler, Banka şube ve Ajanlarına mürâaat edebilirler.

Sahip ve Neşriyat Müdürü: Dr. M. SAY

Baskıldığı yer: TİCARET BASKIMEVİ - İZMİR

KUMBARA

BİRE,
1000
VEREN
TARLADIR

